

Prof. JUDr. KAREL KADLEC,

† 4. XII. 1928.

Prof. JUDr. Karel Kadlec.

Poslední číslo XXVIII. ročníku „Sborníku věd právních a státních“ vychází ve znamení smutku. Mnohaletý redaktor jeho a vynikající vědec, jenž „Sborníku“ věnoval mnoho svých nejlepších sil a vědeckou osobností svou mu vtiskoval jeho základní ráz, univ. profesor JUDr. *Karel Kadlec*, nenadále odešel z pozemského života na věčnost. Strádal již delší dobu úpornou chorobou, jež podryvala jeho zdraví, až konečně dne 4. prosince 1928 v nerovném boji se smrtí podlehl. Připravil k tisku ještě toto poslední číslo nemaje tušení, že jest to vskutku poslední sešit „Sborníku“, který z jeho pilné ruky vyjde. Dokončil — a odešel nám navždy do neznáma. Zůstalo nám jen jeho veliké dílo životní, jež jest odkazem Kadlcovým české a slovanské právní historii, těm pak, kdož jej znali, též vzpomínka na vynikajícího a vzácně skromného člověka, jenž viděl smysl života jen v pilné práci vědecké. Svou pilnou prací i mimořádným nadáním dospěl ve svém oboru — v dějinách slovanského práva — vrcholu vědomostí. Tento bohatý poklad hodlal uložit ve velkém díle, které počal uvádět ve skutek po dosažení své šedesátky. Bohužel osud rozhodl jinak; smrt přetrhla předčasně ve věku necelých 64 let nit plodného života Kadlcova a nedopřála mu splnit jeho veliký vědecký sen . . . Tragický to úděl učence, jenž vědě celý svůj život zasvětil!

„Sborník věd právních a státních“ utrpěl skolem prof. JUDra Karla Kadlce těžkou ztrátu. Ztratil muže, jehož jméno znala i cizina, o jehož práce se ucházely vědecké korporace všech Slovanů i Němci, Angličané a Francouzi. Prostý pohřeb zesnulého učence konal se podle jeho výslovného přání beze všech okázalostí v pražském krematoriu dne 9. prosince 1928 za přítomnosti četných přátel a ctitelů zvěčnělého, za účasti zástupců české university i ostatního světa vědeckého. Těžce jsme se s nim loučili jsouce sklíčení odchodem muže, za něhož není rovnocenné náhrady.

Za právnickou fakultu pražskou rozloučil se s prof. Kadlcem univ. prof. Dr. Miloslav Stieber, jenž pronesl tuto pohrobní řeč:

Na černém prkně naší fakulty je vyhláška, kterou předseda státní komise zve posluchače, aby podávali své přihlášky k první státní zkoušce. Vyhláška tato má datum 3. prosince. Dne 4. prosince tento předseda nám všem milý, námi všemi uctívaný profesor Kadlec zemřel. Obraz celého života vtěluje se tu do jeho posledních chvil. Celý život pracoval, celý život, v poslední době již za úporné choroby s krátkým dechem svým povinnostem sloužil, až svou ušlechtilou duši vydechl.

Odešel věhlasný vědec, odešel vzácný druh, milý učitel a dobrý člověk. Kde je slovanská věda, všude srdce zatruchlí, až tam zvěst o smrti Kadlcově dojde. Českého konsula slovanské vědy není v Praze více. Místo četných listů, které Kadlcovi od slovanských vědců docházely, přijdou jen listy soustrasti. Kadlcova ústa všech slovanských jazyků se odmlčela. Je ticho tam, kde pro stálou práci nebylo nikdy klidu.

Brzy tomu bude již třicet let, co Kadlec, tento slovanský polyglot, přišel na naši fakultu. Se svým srdcem slovanským nemohl si vybrati jiný předmět, než si vybral: dějiny slovanského práva. Za doby troj-spolku, za hrůzy přede vším, co bylo všeslovanské, nebyl to předmět, který sliboval materiální úspěch. Ale Kadlec vzbudil pravdou své vědecké práce všeobecnou úctu. Tato práce zrodila mu ještě za Rakouska slovanskou katedru. Kadlcovi náleží čest, že je zakladatelem katedry slovanského práva na naší fakultě, a my dnes trpce želiti musíme, že tento její zakladatel tak brzy nám odešel.

Sžírán hlodavou chorobou s lítostí si mi stěžoval, že nedokončí svého životního úkolu. V jeho pracovně leží přípravy k monumentálnímu dílu, které by nám bylo ctí u všech Slovanů a před celým světem. Na čem jinde celý sbor učenců pracuje, podnikl Kadlec sám. Chtěl nám

dáti veledilo ve všeslovanském naučném právním slovníku. Nebyl pohříchu ani tak šťasten, aby vydal aspoň první jeho díl, který již skorem připravil.

Kus lidského věku viděl jsem Kadlce při jeho práci. Byla všestranná. Kde se žádalo jeho pilné ruky, vědy i vlohy, ochotně ji skýtal. Když za světové války tajně připravovala se ústava příštího českého státu, Kadlec pomáhal. Když válka šťastně se skončila, a mírové smlouvy se sdělávaly, Kadlec byl při tom. Když v mezinárodních soudech o právo čs. republiky šlo, Kadlec jako soudce je bránil.

Co slovanských akademií, všude byl členem, a v jejich rozpravách všude jsou jeho díla. Co vědeckých sborníků, všude jeho příspěvky. Co u nás vědeckých časopisů, všude jeho práce. V době studentské byl žurnalistou. Jako profesor je až do své smrti redaktorem Sborníku naší fakulty. Co tu jeho zpráv vlastních, když jiné nedocházely! Jako redaktor řídil Ottův naučný slovník, a tam je nesčetná řada jeho článků. Kde se píše o slovanství i v literaturách západních, je tam stať Kadlcova. Co velkých význačných spisů vděčí mu naše právnická literatura, a každý o slovanské otázce. Co příležitostných a propagačních brožur pro věci české! Co přednášek na katedře o slovanském právě! Co populárních přednášek v různých sborech a spolcích! Jaká bohatost poučení v jeho seminářích! Posléz co nekrologů v almanachu Akademie o slovanských vědcích, jichž odchodu zde želel a vědeckou zásluhu oceňoval!

Kadlec byl vzorem povinnosti. Co na sebe vzal, to věrně plnil. Byl rovný a přímý. Řekl pravdu i když byla trpká. Když vidím muzejní budovu, vzpomenu si vždycky na Kadlce. Byl zde jako jeho druhý domov. Zde byl jednatelem muzejním, zde třídním a generálním sekretářem České akademie. Chtěli jsme, aby pohřeb jeho konal se z Pantheo-

nu. Nepřál si toho. Odmital veškerou okázalost všude a také pro sebe. Šel prostě životem, po uznání nebaže. Dnešní prostý smuteční obřad je takový, jaký jej asi miti chtěl. Tiše sunouti se bude rakev s jeho tělem, až nám zmizí, a z jeho tělesné schránky jen obláček dýmu k oblakům se ponese. Ale jeho dílo nám tu zůstává a světlý vzor jeho píle, povinnosti a práce.

Drahý příteli! Loučím se s tebou jménem senátu Karlovy university, jménem profesorského a učitelského sboru naší právnické fakulty, jménem I. třídy České Akademie a jako přítel. Budiž ti povždy naše vděčná a čestná paměť!

Po tomto projevu promluvil za Akademii věd president Dr. Josef Zubatý, za právnickou fakultu brněnskou prof. Dr. Baxa, za universitu Komenského v Bratislavi její rektor prof. Dr. Albert Pražák, za ruskou právnickou fakultu v Praze prof. Dr. Vilkov a zástupcové studentstva. Za tklivých zvuků české národní hymny a hlubokého pohnutí všech počala se pak rakev s tělesnými pozůstatky zesnulého, ozdobená velkou kyticí z bílých růží, ztráceti za černou oponu a mizeti navždy zrakům přítomných . . .

* * *

Smrt prof. JUDra Karla Kadlce vyvolala veliký ohlas doma i v cizině. Všechny domácí listy české přinesly nekrology, v nichž oceňovaly životní dílo zesnulého učenice, vědecké časopisy věnovaly mu rovněž obsáhlejší vzpomínky. Také zahraniční denní tisk, zejména u národů slovanských, uveřejnil zprávy o životním díle zemřelého.

Akademický senát a profesorský sbor právnické fakulty pražské obdržely veliké množství kondolenčních přispisů. Mimo řadu jiných zaslaly soustrastné projevy: ministerstva školství a národní osvěty, financí, národní obrany, sociální péče, věř. prací, spravedlnosti, unifikace, vnitra, zdravotnictví a železnic, kancelář presidenta republiky, nejv. správní soud v Praze s presidentem Dr. Háchou, vrchní zemský soud v Praze s pres. Dr. Hausmanem,

soudcovský sbor při trestním soudě pražském, vrchní státní zastupitelství v Praze, zemský soud civilní v Praze s presidentem Bílým; profesorské sbory Akademie výtvarných umění v Praze, české techniky v Praze a v Brně, Masarykovy university v Brně, Komenského university v Bratislavi, vysoké školy zemědělské v Brně, vysoké školy zvěrolékařské v Brně, Husovy evangelické fakulty v Praze, německé university v Praze, ruské právnické fakulty v Praze, ukrajinské university v Praze a j. Dále zaslaly projevy notářská komora v Praze, finanční prokuratura pražská, polic. ředitelství v Praze, obch. a živnostenská komora pražská, národní rada československá, advokátní komora v Praze, zemská školní rada, nejv. účetní kontrolní úřad, zemské finanční ředitelství v Praze, ředitelství Národního divadla, zemský úřad v Praze, Hypoteční banka. Živnostenská banka, nakladatelství J. Otto, správní výbor Hlávkových kolejí a Akademického domu, Ústřední svaz čl. studentstva, řada spolků akademických a j. korporací. Rovněž četné jednotlivé osobnosti projevily písemně svoji účast, jichž jména nebudeme zvláště uváděti.

Také z ciziny došla řada přípisů, z nichž aspoň některé pro svůj obsah zasluhují, aby byly uveřejněny. Tak mezi jinými rumunská *Akademie věd v Bukurešti*, zaslala projev (telegram):

Profondément affligée par nouvelle décès illustre savant notre collègue professeur Kadlec academie roumaine presente au collège universitaire ses profondes condoléances. Secrétaire générale professeur Bianu.

Louis *Eisenmann*, profesor na Sorboně v Paříži:

L'institut Ernest Denis, qui a été représenté aux obsèques de M. le professeur Kadlec, a à coeur d'exprimer au Sénat académique tous les regrets, que lui inspire la disparition de ce savant de renom européen et d'immense érudition, modèle de conscience scientifique. En France, où il était connu et apprécié et où doit paraître dans peu de temps un ouvrage de lui, on mesurera la grandeur de la perte que subit l'Université Charles par sa mort prématurée.

Dr. Przemysław *Dąbkowski*, profesor university ve Lvově:

Śmierć profesora Uniwersytetu Karola IV., ś. p. Dra Karola Kadleca okryła kirem żałoby nie tylko Uniwersytet Karola IV, z którym zmarły najbliższymi był związany węzłami, ale również i szereg innych naukowych instytucji, w pierwszej linii słowiańskich.

W szczególności i mój Zakład łączy się w uczuciu żałoby z tamtejszym Uniwersytetem. Wobec Zmarłego żywimy głęboką cześć za Jego pracę naukową, tak wiele przynoszącą również i dla naszej dziedziny. Poza tem tracimy w Nim serdecznego a wielkiego przyjaciela, który przez długi szereg lat okazywał głębokie zainteresowanie i sympatję dla naszych prac.

Wielki Duch Zmarłego pozostanie długo także i między nami.

Ruský vědecký institut v Bělehradě (překlad):

Z rozkazu ruského vědeckého institutu v Bělehradě prosím, byste přijali naši soustrast nad úmrtím profesora Karla Jakovleviče Kadlce. V osobě zesnulého ztratila věda obecně uznanou velikou vědeckou autoritu, Československo věrného syna a Slovanstvo pravého Slovana. Nezapomeneme nikdy výjimečné pozornosti, kterou zesnulý věnoval našim právním památkám a ruské vědě historické, ani jeho sympatie k naší vlasti, kterou jí stejně osvědčoval jak ve dnech velikosti, tak ve dnech zkoušek, jež jí postihly.

Předseda ruského vědeckého institutu: *E. Spektorskij.*

Towarzystwo naukowe ve Lvově:

Głęboką przejęty bolescią z powodu ciężkiej, niepowetowanej straty, jaką ponosi nauka czeska i na ogół słowiańska przez zgon ś. p. prof. Karola Kadleca, znakomitego, najwybitniej zasłużonego badacza historii praw słowiańskich, członka czynnego naszego Towarzystwa, zarazem mojego najżyczliwszego przyjaciela, proszę, zarówno imieniem Towarzystwa naukowego lwowskiego, jako też mojem własnem, przyjąć wyrazy najszczęśliwszego współczucia i żalu.

Z wysokiem poważaniem prezes: *Balzer.*

Odbor spolku ruských učenců v království S. H. S. v Lublani (překlad):

Lublaňská sekce spolku ruských učenců v království S. H. S. je hluboce dojata smrtí slavného člena Vaší fakulty, velikého vědce v oboru dějin slovanského práva, nezapomenutelného Karla Kadlce a uložila nám, abychom Vaší fakultě vyslovili naši hlubokou účast. Smrt jej uchvátila v době, kdy bylo možno očekávati, že tento neúnavný pracovník na poli slovanské a evropské vědy vytvoří v historii slovanského práva ještě mnoho výborných prací. Avšak i to, co za svůj život vytvořil, jest veliké. Hledíce na jeho čerstvý rov, nemůžeme než že svůj žal vyslovíme slovy: Sláva nesmrtelnému Karlu Kadlcovi! Slava české vědě!

Předseda: Dr Nikolaj *Bubnov.*,

Michal *Jasiňskij*, prof. univers. v Lublani.

I rodinu zesnulého došlo veliké množství kondolenčních příspěvů. Pí. E. Kadlcová zapůjčila nám je s nevšední ochotou k dispozici, nicméně není nám možno uváděti četná jména osobností, jež nad skolem našeho učence projevíly svou hlubokou účast. Otiskujeme jen ještě něco významnějších úryvků, jež mohou zájmati širší čtenářstvo.

Univ. prof. MUDr. Lad. *Syllaba*:

Pět let jsem čekal takový náhlý konec, jaký u zvěčnělého Vašeho pana chotě a vzácného přítele nastal, počítal jsem s ním stále — a přece jsem po posledním vyšetření připouštěl si možnost, že stav se může ještě zlepšit, život prodloužit . . . Snad proto, že jsem si toho vřele přál, neboť jsem zvěčnělého přítele měl upřímně rád a velice jsem si vážil jeho čistého čestného charakteru, jeho vědeckého významu a jeho životní práce. V hlubokém pohnutí se skláním před jeho mrtvým tělem a vzdávám čest jeho skončenému, žel předčasně skončenému dílu . . .

Vyslanec S. H. S. ministr *Lazarevič*:

Smrt Vašeho chotě a našeho upřímného, oddaného přítele způsobila nám všem, jež jsme ho ctíli a měli rádi, hlubokou bolest. Dovolte mi, abych Vám jménem svým a jménem celého jihoslovanského národa, který zesnulému tolik dluhuje, projevil upřímnou soustrast.

H. Schreiber, předseda československo-maďarského mezinárodního soudu, St. Blaise ve Švýcarech:

Ce n'est point sans émotion que j'apprends le décès, pour moi inattendu de Monsieur le Dr professeur Kadlec. J'ai appris pendant 4 ans à apprécier sa grande science, son caractère intègre et son dévouement passionné à sa patrie. Dans nos séances a fut un rude joueur, tenace; mais la discussion terminée, il laissait voir qu'il avait coeur; il redevient homme et il lui arrivait de laisser percer son fond de tendresse en parlant des siens . . .

Eugen Jarva, profesor právnické fakulty university ve Varšavě:

Z wielkim smutkiem i głębokim żalem otrzymałem żałobna wieść o śmierci nieodżałowanego przyjaciela mojego, ś. p. prof. Dra Karola Kadleca. Z Nim razem organizowaliśmy stosunki naukowe między fakultetami prawnymi Pragi i Warszawy; Jego wykłady w Warszawie pozostawiły w pamięci i w sercach słuchaczów: profesorów i studentów niezatarte wspomnienia i stały się jednym z fundamentów polsko-czeskiej przyjaźni. Dziś, kiedy odszedł od nas ciałem, duch Jego pozostawie tu zawsze wśród nas . . .

Živoin Perić, univ. profesor v Bělehradě:

La mort de Mr. Dr K. Kadlec, dans la force de l'âge et en plein travail, est non seulement une perte énorme pour sa famille, ses amis et tous ceux

qui l'avaient personnellement ou par lettres (comme c'est mon cas) connu, mais aussi pour la Science juridique tchéque qu'il représentait avec tant d'autorité et d'éclat devant l'Étranger. En outre, ce fut un homme de bonté, qui ne savait refuser à personne son aide amical...

Prof. Stefan Savov *Bobčev* v Sofii (překlad):

Nechtělo se mi ani uvěřiti novinářským zprávám o úmrtí Vašeho drahého manžela. Ale nekrolog České Akademie, který jsem právě obdržel, potvrdil tuto trpkou zprávu. Nenacházím slov, abych vyslovil srdečnou soustrast Vám, Vaší rodině a české i slovanské vědě. Karel Kadlec, byl jak Vám známo, mým přítelem. Byl i dopisujícím členem naší Akademie věd ve třídě filosoficko-právní, v níž jsem předsedou. Dr. Kadlec byl nejen učencem, vynikajícím znalcem dějin, hlavně dějin slovanského práva, nýbrž i v nejvyšší míře dobrým člověkem; byl tím, čemu Rusové říkají člověk-duše...

* * *

K uctění památky zesnulého učenice uspořádána byla dne 26 ledna 1929 ve velké aule Karolina smuteční slavnost. Byla spojena zároveň s oslavou památky zesnulého profesora právnické fakulty pražské JUDra Kamila Henna. Do průčelí síně byly na vhodném místě umístěny obrazy obou zemřelých ozdobené smuteční rouškou a čerstvými květy. Smuteční slavnost zahájil děkan právnické fakulty prof. Dr. Augustin *Miříčka*, jenž ve svém proslovu nastínil povahové vlastnosti obou zesnulých profesorů, načež o životním díle prof. Henna promluvil docent Dr. *J. Tureček* a o profesoru Kadlcovi prof. Dr. T. *Saturník*. Na to promluvil ještě zástupce studentstva, načež zapěním české a slovenské hymny byla slavnost ukončena. Pietního aktu účastnil se rektor university J. M. prof. MUDr. Vladimír *Slavík* se všemi členy akademického senátu, členové rodin obou zesnulých, řada vynikajících osobností z právnického světa i četné studentstvo. Smuteční schůzi na paměť profesora Dr. K. Kadlce uspořádal též Klub Národních akademiků v předvečer jeho 64. narozenin, dne 10. ledna 1929, v zasedací síni staroměstské radnice, kde proslovil poutavou přednáškou o Kadlcovi prof. Dr. Vladimír *Francev* a o životním jeho díle pojednal Dr. *Kliment* a JUC. *Vaněček*. Sbor ruských profesorů v Praze uctil památku Kadlcovu tryznou, jež se konala v rektorátu síni české vysoké školy technické, kde promluví prof. *Vilkov* a docenti *Markov*, *Puškarov* a *Šachmatov*. T. *Saturník*.